

عناصر هندواروپایی در زبان حورّی

آرنو فورنه و آلن بومهارد

گرِن کُلمب/ چارلستون ۲۰۱۰

ترجمه فهیمه شکیبا

عضو هیئت علمی دانشگاه ولی عصر^(عج) رفسنجان

www.ketab.ir

سرشناسه:	فورنه، آرنو و الن بومهارد؛
عنوان و نام پدیدآور:	عناصر هندواروپایی در زبان حوزی/ نویسندگان آرنو فورنه و الن بومهارد؛
مترجم فهیمه شکبیا، عضو هیئت علمی دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان.	
مشخصات نشر:	رفسنجان: دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری:	۲۵۰ صفحه.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۹۰۸-۰۸-۵
وضعیت فهرست نویسی:	
صفحه عنوان به انگلیسی:	The Indo-European Elements in Hurrian
یادداشت:	کتابنامه.
یادداشت:	نمایه.
یادداشت:	فهرست اصطلاحات.
موضوع:	هندواروپایی- زبان؛ حوزی- تاریخ- فرهنگ- زبان.
موضوع:	زبان- تاریخی- نام یخی- عناصر هندواروپایی در زبان حوزی.
شناسه افزوده:	فورنه، آرنو و الن بومهارد؛ فهیمه شکبیا ۱۳۶۶، دانشگاه ولی عصر (عج)،
رفسنجان	
شناسه افزوده:	Fahimeh Shakiba; Vali-e-Asr University of Rafsanjan
رده بندی کنگره:	
نام کتاب:	عناصر هندواروپایی در زبان حوزی
نویسندگان:	آرنو فورنه و الن بومهارد
مترجم:	فهیمه شکبیا
نمونه خوان:	شوکت حسن زاده
صفحه آرای:	لاله جمعیزدیان
سال نشر:	۱۳۹۹
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۶۹۰۸-۰۸-۵
قیمت:	۶۵۰۰ تومان
تیراژ:	۵۰۰ جلد

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار مترجم
۳	مقدمه مترجم
۱۱	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۱۷	اسناد اصلی در دسترس و نوشته شده به حوری
۱۸	مسئله حرف نویسی زبان حوری
۲۳	۲ واج شناسی، نظام نوشتاری، متون
۲۳	کلیات واج شناسی حوری
۳۴	رویکرد دیگر درباره واج شناسی زبان حوری
۳۷	متون حوری نوشته شده به خط اوگاریتی
۴۳	نامه میتانی
۵۳	۳ مرور کلی، ساخت اشتقاقی، و نحو
۵۳	مروری بر ساخت شناسی
۵۴	ساختار اشتقاق
۵۹	بررسی هایی درباره نحو زبان حوری
۶۱	۴ ساخت اسم
۶۱	ساخت اسم در زبان حوری
۶۵	مراحل اولیه ساخت اسم در زبان حوری
۶۷	حالات صرفی در زبان حوری و برابره های هندواروپایی آن
۷۱	ساختار ارگتیو در زبان حوری
۷۳	بازسازی سنتی ساخت اسم در هندواروپایی آغازی
۷۵	بنیان پیچیده ساخت اسم در هندواروپایی آغازی
۷۹	۵ ضمائر، اعداد، حروف اضافه، حروف ربط، قیدها
۷۹	ضمائر شخصی در حوری
۸۴	ضمائر شخصی در زبان حوری و برابره های هندواروپایی آن
۸۶	دیگر ضمائر حوری
۸۹	اعداد حوری

عبارات ساخته‌شده با حروف اضافه، ادات، قیدها در زبان حورّی.....	۹۰
۶ ساخت فعل.....	۹۳
ساخت فعل در حورّی.....	۹۳
پایانه‌های شخصی در زبان حورّی و برابره‌ای هندواروپایی آن.....	۱۰۱
پسوندهای نامعین فعلی در زبان حورّی و برابره‌ای هندواروپایی آن.....	۱۰۲
پسوندهای فعل در زبان حورّی و برابره‌ای هندواروپایی آن.....	۱۰۵
ویژگی‌های کلی ساخت فعل در هندواروپایی آغازی.....	۱۰۶
بنیان پیچیده ساخت فعل در زبان هندواروپایی آغازی.....	۱۱۳
۷ واژه‌نامه زبان حورّی.....	۱۱۹
۸ مقایسه واژگان حورّی و هندواروپایی.....	۱۵۹
بیوست.....	۱۸۵
۹ پیش‌هندواروپایی آغازی و حورّی.....	۱۹۱
اشارات اولیه.....	۱۹۱
واج‌شناسی.....	۱۹۱
مراحل اولیه ساخت‌واژه در هندواروپایی آغازی.....	۱۹۸
ساخت اسم در پیش‌هندواروپایی و پیش‌حورّی.....	۲۰۱
ساخت فعل در پیش‌هندواروپایی و پیش‌حورّی.....	۲۰۳
نتیجه‌گیری.....	۲۰۸
کتابنامه.....	۲۰۹
فهرست اصطلاحات فارسی-انگلیسی.....	۲۱۳
فهرست اصطلاحات انگلیسی-فارسی.....	۲۲۳
نمایه.....	۲۳۳

پیشگفتار مترجم

کتاب پیش رو درباره زبان حورّی و ارتباط آن با هندواروپایی است. امروزه بر اثر مطالعات انجام‌شده روی شاخه‌های زبانی، روشن است که حورّی زبانی هندواروپایی نیست، باوجوداین، نویسندگان اثر حاضر، با تأکید بر این مطلب سعی کرده‌اند عناصر هندواروپایی را در زبان حورّی ببینند. آن‌ها با آوردن شواهدی از ریشه‌های فعلی مشترک و صورت‌های دستوری معتقدند این دو زبان در لایه‌های زیرین با هم ارتباطی تنگاتنگ داشته و احتمالاً هر دوی آن‌ها نیای مشترکی به نام اسپای آغازی داشته‌اند.

پژوهش حاضر را دو زبان‌شناس متخصص در زبان حورّی و هندواروپایی، ارنو فورنه و آلن بومبارد، در یک پیشگفتار و نه بخش نوشته‌اند. در بخش اول، مقدمه، به قدمت و جایگاه زبان حورّی و کتیبه‌های آن پرداخته‌شده و درباره نظام حرف‌نویسی آن صحبت شده است. در بخش دوم، واج‌شناسی، نظام نوشتاری و متون نوشته‌شده به حورّی اوگاریتی و نامه‌میتانی بررسی شده است. در بخش سوم، درباره ساخت اشتقاقی و نحو زبان حورّی بحث شده و در بخش چهارم، ساخت اسم و ارگتیو در حورّی و هندواروپایی آغازی با هم مقایسه شده‌اند. بخش پنجم درباره کاربرد ضمائر، اعداد، حروف اضافه، حروف ربط و قیده‌های حورّی و برابری‌های هندواروپایی آن‌ها و بخش ششم درباره ساخت فعل در هر دو زبان است. فصل هفتم شامل واژه‌نامه‌ای است از زبان حورّی که بخش اعظمش از کتاب *واژه‌نامه زبان حورّی* لاروش اقتباس شده است. اما آنچه این کار را ارزشمند کرده بخش هشتم است که در آن واژگان حورّی، معادلشان در هندواروپایی آغازی و مثال‌هایی از شاخه‌های زبان‌های هندواروپایی در ارتباط با هر واژه آورده شده است. در انتهای این فصل، پیوستی آمده که در آن ریشه‌های مهم و مشترک زبان‌های حورّی و هندواروپایی ذکر شده است. در فصل آخر، اطلاعات مفصلی درباره هندواروپایی آغازی، واج‌شناسی، ساخت واژه، اسم و فعل در هندواروپایی آغازی ذکر شده و با زبان پیش‌حورّی تطبیق داده شده است.

پس از انتشار این کتاب، الکسی کاسیان،^۱ پژوهشگر روسی، نقدی بر آن نوشت و نویسندگان نقد او را در مقاله‌ای پاسخ دادند و شماری عناصر جدید را برای تأیید ادعای خود ضمیمه آن کردند.^۲

^۱ Alexei Kassian

^۲ Arnaud Fournet, Allan R. Bomhard. "Response to Alexei Kassian's review of *The Indo-European Elements In Hurrian*". *Journal of Language Relationship*. Вопросы языкового родства, 5, 2011: 135–145.